

Почетком септембра 2009. године на снагу је ступило двадесетак закона које је усвојила Народна скупштина Републике Србије. Највећу пажњу српске јавности је изазвао Закон о информисању. Међутим, неупоредиво штетније последице за Србију имало је усвајање три закона који задужују државу за додатних 350 милиона евра. Међутим, осим кратке скупштинске расправе о тим законима, у медијима су ови штетни закони скоро потпуно прећутани, чак су и подржани од стране неких опозиционих политичара који су тврдили да без кредита ЕУ Србија наводно не може да „живи“. Ипак, неутрална анализа ових закона показује да се радило само о политичким фразама које немају упорише у пракси.

Вредност кредита Европске инвестиционе банке (ЕИБ или Банка) је 250 милиона евра. Уговор на коме се заснива усвојени закон између ЕИБ са једне стране, и Владе Републике Србије и Народне банке Србије са друге, потписан је 11. маја 2009. године. Формална сврха кредита који даје ЕИБ је финансирање малих и средњих предузећа у Србији. Али, када се детаљније анализирају одредбе кредита, долази се до закључка да је он, у суштини, намењен западним банкама које раде на територији Србије. Дакле, банкама из богатог дела ЕУ које наплаћују огромне камате српским грађанима и предузећима.

На пример, у уводном делу уговора о кредиту се наглашава да ЕИБ неће давати директно средства малим и средњим предузећима, већ ће се то радити преко „посредника“. Ко су ти „посредници“? У уводном делу уговора о кредиту пише: „Посредник означава било коју банку или финансијску институцију у Републици Србији коју Банка одабере“ [\[1\]](#). Наравно, овоме треба додати чињеницу да око 70 % финансијског тржишта у Србији поседују банке из Европске уније и може се лако закључити да ће ЕИБ средства из кредита давати банкама из ЕУ. Оне ће даље трансферисати та средства, уз наплату великих камата српским малим и средњим предузећима ради куповине опреме из ЕУ. Дакле, сам назив уговора о кредиту који даје ЕИБ је нетачан. Тачан назив уговора о кредиту са ЕИБ би требало да гласи: „Уговор о кредиту између ЕИБ и западних банака монополиста које послују на територији Србији са једне стране, и српских малих и средњих предузећа са друге стране, у вези са куповином опреме из Западне Европе“.

Ако то није тачна дефиниција, онда пробриселска власт, медији (и део опозиције) у Србији треба да убеди грађане у немогуће. То је теза је да ће ЕИБ давати средства српских банака пре него западним. Да је то нереално, показује још једна формулација

из уводног дела уговора о кредиту: „Статут Банке утврђује да је Банка дужна да користи своја средства што рационалније и у интересу Европске заједнице, те у складу са тим, услови њених зајмовних операција морају бити усклађени са релевантним политикама Европске заједнице“ [2]. Дакле, ЕИБ је дужна по свом статуту да даје првенство банкама из ЕУ! То је права истина о „спасоносном“ кредиту ЕИБ која се прећуткују у српској јавности и политичком животу. Овоме треба додати и примере из српске праксе, као што је додељивање средстава из кредита ЕИБ од 33 милиона евра страном фирми „Штарбаг“ за реконструкцију београдског моста „Газела“ [3], па ће неутралном и неострашћеном посматрачу бити сасвим јасно коме ће отићи средства из кредита ЕИБ.

У том истинитом контексту, у члану 1. уговора о кредиту се наводи да ће ЕИБ одређивати који ће пројекти бити финансирани: „Банка ће имати дискреционо право да одобри или не одобри релевантни захтев за расподелу“ [4]. Дакле, српска мала и средња предузећа неће моћи самостално да одлучују како ће, и где ће да уложе паре од кредита. Такође, у члану 6. се превиђа да српска мала и средња предузећа неће моћи самостално да купују опрему. Тачније, српска мала и средња предузећа ће морати опрему и услуге да набављају преко међународног тендера који ће обављати у складу са упуштвима ЕИБ. Дакле, опет у складу са интересима ЕУ, (или са интересима компанија из Западне Европе).

Такође, кредит ЕИБ и са правне стране има веома штетне, (тачније, срамне одредбе) за Републику Србију. У члану 6. се позивају државни службеници Републике Србије, од министра до обичног службеника, да директно ЕИБ достављају информације о неправилностима. Свака информација, па и она од најнижег службеника, сматраће се као информација коју је доставила Влада Републике Србије (!?) Са друге стране, таква обавеза о пријављивању неправилности не постоји у редовима ЕИБ, иако, као што је претходно изнето, управо ЕИБ одређује коме, и под којим условима се дају кредити. Скоро невероватно кршење правила о равноправности странка и скоро невероватан комплекс ниже вредности код српских преговарача. Као да у ЕУ и ЕИБ не постоји корупција и намештање послова?

У том смислу, наслов уговора о кредиту би се могао тачније дефинисати и на следећи начин: „Ултиматум ЕИБ и западних банака монополиста које послују на територији Србије, Влади Републике Србије и малим и средњим српским предузећима у вези са куповином опреме из Западне Европе“.

Када се има у виду толика неравноправност страна у овом уговору, није изненађење ни

што се и у члану 9. Влада Републике Србије обавезује да ће сносити „све трошкове, укључујући све стручне, банкарске и мењачке настале у вези са припремом, спровођењем или праћењем овог уговора“ (тачније, плаћање страних саветника који обично прате овакве кредите). За српске преговараче је срамна и одреба из члана 10, која даје право ЕИБ да захтева превремену отплату кредита „ако процени“ да (без навођења јасних критеријума) је то корисно.

Други, веома лош закон о задуживању који је је ступио на снагу у септембру 2009. године, јесте онај о задуживању Републике Србије код западних банака монополиста које раде на територији Србије. Тачније, о задуживању код Alpha Bank Србија, Piraeus Bank Београд и Војвођанске банке, ради покривања буџетског дефицита у вредности од 90 милиона евра. Дакле, Влада Републике Србије уместо да додатно опорезује западне банке које су, ретроактивно и дрско, у последњих неколико месеци повећавале марже на већ додељене кредите српским грађанима и предузећима, задужује се управо код ових банака под неповољним условима! Скоро невероватно, посебно ако се има у виду да је чланом 3. овог закона предвиђено да Влада Републике Србије плаћа „трошкове обраде и пуштања кредита“ у вредности од 900.000 евра, и то управо из буџета Републике Србије.

Овим, скоро невероватним подацима треба додати и да је у члану 3. овог уговора о кредиту са три западне банке, предвиђена и скупа камата у вредности збира „једномесечне реферетне каматне стопе за задуживање у еврима (EUIBOR) и фиксне каматне марже од 4,75%“.

Такође, трећи кредит који је Влада Републике Србије закључила, а Народна Скупштина усвојила већином гласова, јесте онај о задуживању Републике Србије код Светске банке у вредности од 10 милиона евра. Слично као и код кредита ЕИБ, овај кредит Светске банке треба да умањи (не да отклони у потпуности) катастрофалне последице које за српска велика предузећа и здравство производе услови ММФ и ЕУ. Зато је могуће да, док се смањују издаци за здравство и недостају кревети и лекови у болницама, у уговору кредиту се поново предвиђа контролисана набавка стране опреме уз скупе камате. На пример, у члану 2. се предвиђа да ће Република Србија плаћати камату „једнаку LIBOR-у“, увећаном за „варијабилну каматну маржу“ [\[5\]](#). Такође, Република Србија ће платити и 25.000 евра „приступне накнаде“, а све зарад финансирања „информационе мреже“ у српском здравству, обезбеђења „робе и консултантских услуга“ (у тренутку када нема довољно кревета и лекова у српском здравству). У додатку уговора се наводи и да ће се консултанти бирати у складу са смерницама Светске банке, док оперативни трошкови означавају „преводе и организације састанака, путовања, вођење канцеларије“. Поново је више него јасно да ће странци имати највећу корист и од овог кредита који узима српска држава.

Ипак, српске власти и део ново/старе опозиције и даље инситуира на самоубилачком економском путу ка новој утопији, чији је центар у Бриселу. Не сме се дозволити да српска јавност дође до закључка да ЕУ не само да отима део територије Републике Србије, већ и поткрада и искориштава српске грађане и предузећа зарад даљег богаћења западног дела те наднационалне творевине ЕУ.

---

[1] Према „Предлогу Закона о потврђивању Финансијског уговора између Републике Србије и Европске инвестиционе банке и Народне банке Србије 'Апекс зајам за мала и средња предузећа“.

[2] Исто.

[3] „Новости“, 04. 09. 2009.

[4] Према „Предлогу Закона о потврђивању Финансијског уговора између Републике Србије и Европске инвестиционе банке и Народне банке Србије 'Апекс зајам за мала и средња предузећа“.

[5] Према "Споразуму о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој ".